Waterschap NOORDERZIJLVEST

Notitie *‘Stand van zaken van het project Optimalisatie Onlanden in uitvoering’*

Groningen, september 2026

Inhoudsopgave

Inleiding 3
1. Doel van het project 3
2. Stand van zaken 3
3. Planning 4
4. Juridische stand van zaken 4
5. Financiën 5
6. Projectbeheersing en risico's 6
7. Communicatie 6
8. Conclusie 7
9. Foto's 7
Stuwen 7
Kades 8
Natuurmaatregelen 9

Inleiding

Op 28 mei 2025 heeft het algemeen bestuur krediet beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het project Optimalisatie Onlanden. Sinds de start van de ruimtelijke procedure in 2022 zijn diverse belangrijke mijlpalen bereikt, onder andere:

- de vaststelling van het voorkeursalternatief;
- de milieueffectrapportage; en het
- projectbesluit.

In september 2025 zijn de uitvoeringswerkzaamheden gestart. Deze notitie geeft de stand van zaken tot en met september 2026 weer, waaronder de planning, financiën, het juridisch proces en de projectbeheersing. Tot slot wordt het werk in beeld gebracht aan de hand van foto's.

1. Doel van het project

Het project Optimalisatie De Onlanden maakt onderdeel uit van het programma Droge Voeten 2050. Doel is het vergroten van de waterbergingscapaciteit van De Onlanden van 7,5 miljoen m³ naar 12,7 miljoen m³, zodat het watersysteem beter is voorbereid op klimaatverandering, bodemdaling en toekomstige veiligheidsnormen. De uitbreiding vindt plaats binnen de bestaande begrenzing van De Onlanden.

2. Stand van zaken

Het project bevindt zich sinds september 2025 in de uitvoeringsfase.
De werkzaamheden bestaan uit:

- aanleg van nieuwe Rowolderstuw en Vischluststuw;
- aanpassing van de bestaande Doolhofstuw;
- ophoging van circa 30 kilometer kade;
- uitvoering van natuurversterkende maatregelen;
- uitvoering van mitigerende maatregelen ter beperking van wateroverlast.

De Vischluststuw is gerealiseerd, de werkzaamheden aan de Doolhofstuw bevinden zich in de afrondende fase en de aanleg van de Rowolderstuw is in uitvoering. Ook de werkzaamheden aan de kades, natuurmaatregelen en mitigerende maatregelen zijn in uitvoering (zie foto’s in paragraaf 9).

3. Planning

De uitvoering verloopt volgens de aangepaste planning. In het voorjaar van 2026 is de planning gewijzigd. Tabel 1 geeft de gewijzigde mijlpalen weer.

	Oorspronkelijke einddatum	Nieuwe einddatum
Stuwen	Juni 2026	December 2026
Kaden Natuurmaatregelen	December 2026	Maart 2027
Mitigerende maatregelen * Grondwerk * Gemalen	 December 2026 December 2027	 Maart 2027 December 2027

Tabel 1 Gewijzigde mijlpalen in de planning

Doorwerken in het broedseizoen was de aanleiding voor de planningswijziging.
In overleg met terreinbeherende organisaties en bevoegd gezag zijn aanvullende ecologische maatregelen getroffen en is de werkvolgorde aangepast. Hierdoor zijn werkzaamheden verschoven in de tijd, maar kon uitvoering doorgang vinden.
Het streven blijft om de grondwerkzaamheden binnen het natuurgebied vóór het broedseizoen van 2027 af te ronden. De realisatie van enkele gemalen staat gepland voor eind 2027.

4. Juridische stand van zaken

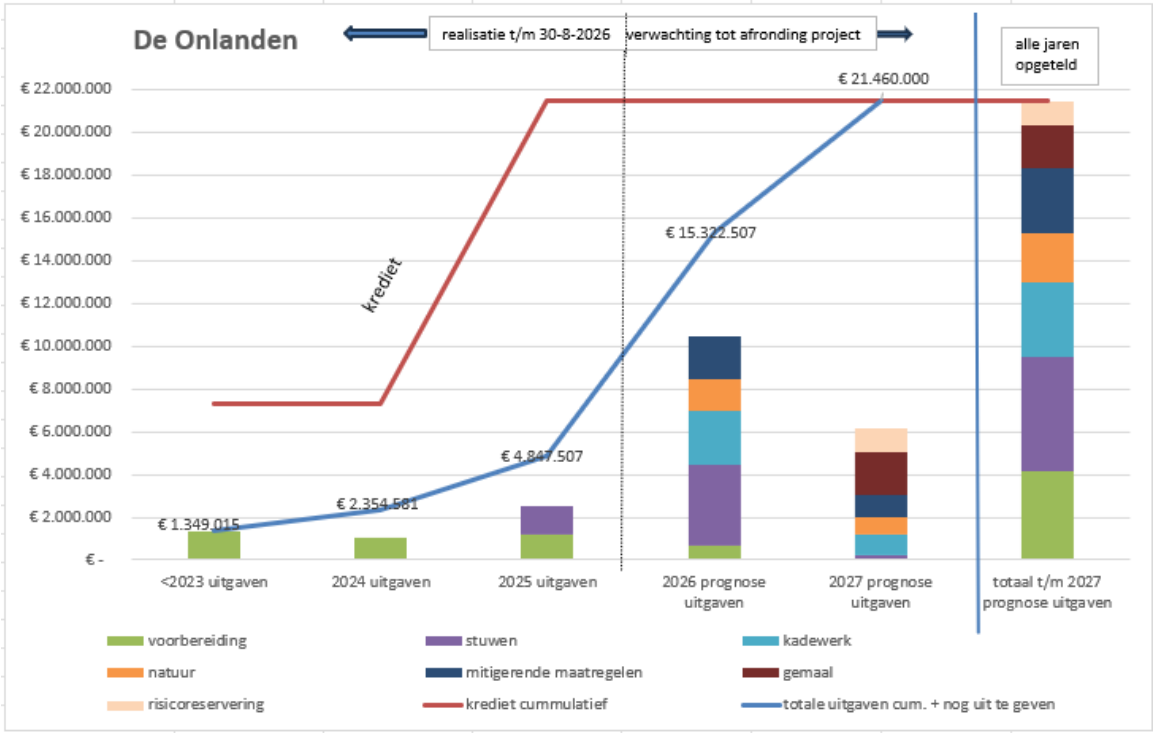
Het projectbesluit is op 14 augustus 2025 definitief vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Drenthe. Tegen dit besluit zijn vijf beroepsschriften ingediend bij de Raad van State. Op één van de beroepen is uitspraak gedaan. Daarnaast zijn twee verzoeken om voorlopige voorziening ingediend. Deze verzoeken zijn afgewezen (besluit april 2026), waardoor het projectbesluit van kracht is gebleven en de werkzaamheden konden worden voortgezet. Een datum voor behandeling van de resterende vier beroepsschriften is nog niet bekend.

Voor de maatregel peilverhoging Eelderdiep-Midden volgt nog een afzonderlijk uitwerkingsbesluit. Deze maatregel is gericht op natuurversterking en maakt geen onderdeel uit van de primaire waterveiligheidsopgave.

5. Financiën

Tot en met 2025 hadden de uitgaven voornamelijk betrekking op verkenning, planuitwerking en voorbereiding op de realisatie. Vanaf september 2025 ligt de nadruk op de realisatie van de maatregelen. Inmiddels is ook de beschikking voor de GLB-subsidie ontvangen. Hiermee is circa € 1,2 miljoen aan subsidie formeel toegekend, wat bijdraagt aan de dekking van de projectkosten en verdere borging van de projectfinanciering.

Onderstaande figuur 1 geeft het beschikbare krediet (rode lijn) weer in relatie tot de gerealiseerde en nog geprognosticeerde projectuitgaven (blauwe lijn). De peildatum is 30 augustus 2026. De laatste kolom laat de totale verwachte kosten per projectonderdeel zien. Op basis van de huidige prognose blijft de financiële ontwikkeling binnen het beschikbaar gestelde krediet.

Figuur 1 Beschikbaar krediet in relatie tot projectuitgaven

Eventuele gevolgen van de gewijzigde uitvoeringsaanpak in 2026 worden binnen de reguliere projectbeheersing gevolgd en gerapporteerd.

6. Projectbeheersing en risico's

Het project kent geen complexe technische opgave, maar wordt beïnvloed door een aantal externe factoren:

- werkzaamheden in een natuurgebied met ecologische randvoorwaarden;
- afhankelijkheid van weersomstandigheden voor grondwerk;
- archeologische begeleiding op specifieke locaties;
- lopende juridische procedures.

Deze risico's worden beheerst via projectbeheersing, omgevingsmanagement, ecologische en archeologische begeleiding en periodieke voortgangsrapportages. Belangrijke beheersmaatregel daarbij is de continue afstemming met en tussen terreinbeheerders, overheden, particuliere grondeigenaren, de aannemer en de begeleidende bureaus op gebied van ecologie en archeologie.

Het risico op vertraging en aanvullende kosten door het aantreffen van archeologische waarden is al benoemd in de kredietaanvraag van 2025. Inmiddels heeft dit risico zich voorgedaan. Tijdens de uitvoering zijn archeologische vondsten aangetroffen waarvan de omvang groter is dan vooraf werd verwacht. De gevolgen voor de planning en projectkosten worden in beeld gebracht. Voor de opvang van eventuele meerkosten is binnen het project een risicoreservering beschikbaar.

Als uit nader onderzoek blijkt dat sprake is van archeologische vondsten met een bijzondere cultuurhistorische waarde of betekenis, wordt het algemeen bestuur hierover geïnformeerd. Daarbij wordt bezien of en op welke wijze de vondsten kunnen bijdragen aan kennisdeling, publiekscommunicatie of andere vormen van maatschappelijke meerwaarde.

7. Communicatie

Om omwonenden en andere betrokkenen te informeren en betrokken te houden, zijn diverse communicatieactiviteiten uitgevoerd. Zo is een inloopavond voor omwonenden in Peize georganiseerd. Daarnaast wordt ongeveer eens per drie maanden een nieuwsbrief verzonden naar 410 actieve relaties, waarvan de inhoud wordt afgestemd met de gebiedspartners.
Op de website Uitbreiding waterberging De Onlanden | Waterschap Noorderzijlvest wordt actuele informatie over de werkzaamheden beschikbaar gesteld en een pagina met veelgestelde vragen. Aanvullend wordt via socialemediakanalen gecommuniceerd over de werkzaamheden.

8. Conclusie

Het project bevindt zich in de uitvoeringsfase. De maatregelen zijn in uitvoering of gerealiseerd. De aangepaste planning als gevolg van ecologische randvoorwaarden is verwerkt. De juridische procedures hebben vooralsnog geen gevolgen voor de voortgang van de werkzaamheden. Op basis van de huidige inzichten blijft het project beheerst uitvoerbaar richting afronding in 2027.

9. Foto's

De volgende foto's geven een beeld van het werk in uitvoering of gerealiseerd.

Stuwen

Foto 1 De bouwkuip bij aanleg van de Vischluststuw, in de noordelijke slenk aan de Hooiweg (november 2025)

Foto 2 De nieuwe Vischluststuw in de noordelijke slenk van de Hooiweg (mei 2026)

Foto 3 De Doolhofstuw krijgt een nieuwe klep, ontworpen om bij inzet van de waterberging de maximale waterstand op +0,18 m. NAP vast te houden (augustus 2026)

Kades

Foto 4 Kadeophoging langs de Peizer Schipsloot (april 2026)

Foto 5 Opgehoogde kade na inzaaien Zanddijk (september 2026)

Foto 6 Grondtransport over het water bij de Bommelier (juni 2026)

Natuurmaatregelen

Foto 7 Graafwerkzaamheden natuurvriendelijke oevers Langmameer (september 2026)

Foto 8 Werken onder archeologische begeleiding (september 2026)

Figuur 145. Uitgraven verland (zand)deel, watergang 2.

Afbeelding 1 Werken onder ecologische begeleiding (september 2026)
Bron: het logboek voor de ecologische begeleiding van het werk.